

FØROYA SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 39. Lýsingaprisur fyri petitreglu: 40 oyru á 1. síðu, 30 oyru á 3. og 4. síðu. Leygardagin 7. oktober 1944. Bladid verður bilagt á posthúsinum, og kostar kr. 1,50 + porto um fjórðingsárid. 18. árg.

Hazardspælarar.

Skal landið sleppa nøkrum fáum av krígunum og tess „psyku“ merktu monnum at kollrenna ein banka, ið hevur alstórar landsuppgávur at røkja?

Tað var sárt at lata hugsjónina um ein veldugan støðugt vaksandi sjóvinnulánsgrunn falla. Men harvið var einki at gera, tá ið teir menn legdu niður, ið sótu fyri at skipa hesa hugsjón til megnartek at veita okkara fátæku fiskimonnum fiskifer.

Okkum tørvaði pening. Nógven pening. »Føroya Banki« hevði sanniliga verið alt annað enn fúsar at leggja rygg til at fáa landinum veiðufer.

Vit javnaðarmenn tóku ti við heitum huga undir við Richard Long, Chr. Holm-Jacobsen og øðrum, tá ið teir komu til tingið at fáa pening at stovna ein sjóvinnubanka.

Vit hugsa ikki, at gingið verður nøkrum ov nær, tá ið sagt verður, at tað skyldast eina mest A. Samuelsen og P. M. Dam, at tingið fór at læna sær 60.000 kr. fyri at seta tær sum partapening i ein nýggjan banka — Sjóvinnubankan. Uttan hesar 60.000 kr. var Sjóvinnubankin aldri vordin til. So nógv skyldar Sjóvinnubankin A. S. og P. M. D.!

Hetta eiga teir móti tinginum nú so hardmæltu mótmælismenn Sjóvinnubankans at leggja sær í geyma.

Fólk eiga samstundis ikki at gloyma, at meðan Sjóvinnubankin var i burðastundum, var ein maður sum Th. Petersen ikki at siggja.

Fyrst tá ið bankin var borin i heim, kom hann sær fram i ljósið, ósmæin, bjóðaði sær fram at verða bankastjóri.

Hann var tá blankur i bank-tekniskari vitan — *blankur!*

Hetta ber eitt klárandi ljós yvir mannin, ið stóð á tingi og breggið sær av at hava skapt ein banka.

A, ja tá ið hinir bardust við trupulleikarnar fjaldi hann seg. Hann hevði tá einki sildavað sæð.

Og nú, tá ið hann hevur vart bankans sakliga interessur i sína ónosligu politisku flækju — nú fjalir hann seg aftanfyri sín fólkatingssess har hann er **óstraffbarur** og kastar skuldina á bankanevndina og ein uppstann eykaaðalfund.

Thorstein Petersen varð bankastjóri!

Eitt tað fyrsta, hann gjerdi, var

at nýta bankan móti socialismuni: Hann tók bankans lýsingar úr »Føroya Social-Demokrat«. Hevur aldri lýst i blaðnum síðan. Óivað hevur hann við sjóneyku roynt at kanna eftir hvør ið var social-demokrat — og so.....

Men vit javnaðarmenn hava ikki svarað aftur við sama hardskapi.

Vit vóru við at bera Sjóvinnubankan i heim. Hava aldri nortið fingurin fyri at gera honum mein.

Tað var ein vannlukka fyri bankan, tá ið tess stjóri fór at nýta hann sum politiskt vápn.

Tá ið bankans oddamaður i tinginum rópaði, at eingin eftirlitsmaður skuldi koma inn um bankans dyr, tá ógvadust vit við — ógvadust bankans vegna.

Og tá ið bankastjóri setti øll segl til fyri at trossa Føroya lögtings lógir, tá segdu vit, at tað var beinanvegin ein livssak fyri landið, at hann varð lærdur at vera lóglýðin maður.

Eingin — allarmínst ein so frammaliga standandi oddamaður i samfelaginum sum ein bankastjóri, sakførari, fólkatingsmaður og ikki at gloyma formaður fyri sjálvst lóggávutingið — má sleppa at skapa lógløysi i landinum við at sýna fólkunum, at tá ið tað ikki passar einum, nýtist ein ikki at vera bundin at halda landsins lógir.

Tá ið stjórin i Sjóvinnubankanum trinur fram sum ein tilíkur samfelagsupplýsari, má hann verða tikin við hørðum. Lógarsverðið má fella hann, til tess hann er búgvín at lýða landsins lógir. Her eru ongur bloytir møgulegar. Tað skilja allir skilamenn, allir lóglýðnir menn.

Tað er harmiligt, at tað skal koma at ganga yvir bankan, at bankastjórin ber seg so at, at hann má verða tikin við hørðum.

Vit eru harmir yvir hetta. Ti bankin hevur avgjört sína stóru uppgávu i vinnulívi okkara.

Men tað er so sanniliga ikki logarinnar skuld ella skuld teirra, ið vilja hava virðing fyri lógini, at stjórin ber seg so at, at hann brukar sína bankastjóra støðu til

at bróta lógina og harvið skaka bankan i grund.

Vit bankastjórin lata vera at nýta sína bankastjóra støðu politiskt, vil bankanevndin og stjórin lýða lógina, vil aðalfundurin, ið er bankans hægsta vald, átala stjórin og bankanevndina, tá ið tey bróta lógina, og krevja av sínum tænarum i bankanum, at teir skulu røkja bankans interessur sakliga og eins yvir fyri øllum flokkum, øllum persónum og øllum felegum — tá skal tað ikki gretta, at alt Føroya fólk vildi staðið við samhuga kring bankan.

Men tá ið bankans stjóri og stjórarnevnd og aðalfundur lata seg av politiskum grundum tala út i tað óferið, ið er at trossa landsins lógir — so er av sonnum vandi á ferð hjá bankanum.

Men skal landið, kann landið sleppa nøkrum fáum av krígunum og tess sjúku »psyku« merktum monnum at kollrenna ein peningastovn, ið hevur alstórar landsuppgávur at loysa?

Øvund.

I »Tímanum« skrivur Rikard Long, at javnaðarmenn hava sáað øvund, hatur og ábyrgdarloysi.

Hetta hava vit ofta fyrr hoyrt frá kapitalistiskari síðu; men hvat er tað fyri øvund, ið her er talað um? og hvat er tað fyri hat og ábyrgdarloysi?

Vit fiskimenn, sum standa innan fyri javnaðarflokkin halda okkum hava eins gott hjartalag sum onnur menniskju. Vit øvunda ongum.

Er tað at øvunda, tá ið vit t. d. krevja at sleppa at sigla við teim skipum, sum vit fyrr fiskaðu við? Tað er rætt, at javnaðarmenn á Føroya lögtingi framsettu uppskot um hýringarkontór fyri at vit kundu fáa okkara rætt. Er tað av øvund? Tað kann vera, at Rikard Long og hansara líkar trúgva tilíkt, teir sita heitir og mettir, meðan vit eru kaldir og svangir og okkara børn liða ta kolsvørtu neyð. Vit takka javnaðarmonnum fyri, at teir gera hvat teir kunna fyri at vit kunna fáa tann rætt, vit eiga. At javnaðarmanna-uppskotini verða felt av 20-mannakapitalistaveldinum gerst ikki við. Tað kemur av, at nógvir av fiskimonnum hava lurtat óvnógvi eftir Rikard Long og hansara líkam i staðin fyri at lurtat eftir javnaðarmonnum, sum

eru teir einastu ið vilja okkum fiskimonnum væl.

At javnaðarmenn hava prædikað hatur er eisini ein falsan, fyri at nýta eina av harra Long's málblómum. Vit hata ongan; men tað tykist tverri sum at aðrir hata okkum. Vit, sum ikki vildu skriva undir fólkaflokksadressurnar, eru tveittir á land. Er tað hetta hatið ið Rikard Long skrivur um? Nei, tað ger hann ikki; ti hetta heldur hann óivað vera i sínum fagrasta lagi, og tá ið javnaðarmenn átala tann ljóta atburð, ið sýndur verður móti okkum fiskimonnum, so fáa javnaðarmenn tað tveitt i næsarnar frá Rikard Long og hansara líkam, at teir prædika hatur. Harra Long og hansara líkar vilja, at vit fiskimenn skulu tiga og takka til. Ja, »Dagblaðið« skrivur eisini nú um dagarnar, at fiskimenn skulu takka vissum monnum fyri at teir sleppa teim at sigla. Hvi skulu fiskimenn takka? Gera teir ikki sína skyldu, tá ið teir sigla? Vága teir ikki lívið? Ella er eitt fiskimannaliv einki vert?

Tað verður ofta talað um, hvussu nógv, ið reiðarar gera fyri landið, ti teir lata sínar gomlu sluppir sigla; men teir fiskimenn, sum vága lívið verða ikki tiknir uppá tunguna.

Ábyrgdarloysi brigdar Rikard Long okkum javnaðarmonnum. Hvat er tað fyri ábyrgd, ið hann hevur, ella sum hann prædika um? Er tað av ábyrgdarloysi, at vit liggja á landi, tá ið vit søkja eftir at sleppa at sigla og ikki sleppa? Javnaðarmenn skulu eisini hava takk fyri, at teir royna at hækka studningin fyri havna- og vegaarbeiði i hesum ringum tíðum. Vit fiskimenn vilja ongan treingja hvørki privatar ella tað almenna, men tá ið vit verða tveittir á land, so krevja vit rætt til arbeiðis á landi, og tað hava vit rætt til at krevja.

Vit javnaðarmenn eru ikki vanir at koma fram við briksli; men tá ið kapitalistaumboðsmaðurin hr. Long tveitir okkum tað i næsarnar at vit eru ábyrgdarleysir, so heldur hann óivað, at reiðarar feldu stóra samfelagsábyrgd, tá ið teir vildu sleppa at selja øll skipini út av landinum, beinan vegin, tá ið kriggið byrjaði. Tað man hann halda, ti heldur hann seg saman við fólkaflokksmonnum, sum á Føroya lögtingi bardust sum úlvur fyri at lata reiðarar sleppa at selja skipini. Slíkir menn koma nú fram